

Asia: VN/31974/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle kotoutumisen edistämisestä annetuksi laiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit kotoutumislakia koskevaan lakiehdotukseen

Metropolia Ammattikorkeakoulu kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Metropolian lausunnossa otetaan kantaa esitykseen korkeakoulunäkökulmasta sekä SIMHE-vastuukorkeakoulutoiminnasta, pk-seudun korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien osaamiskeskustoiminnan kehittämisprojektista ja muista maahanmuuttajille kohdennetuista projekteista saatujen kokemusten näkökulmasta.

Matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvonta palvelujen tarjoaminen riippumatta maahantulon perusteista tai maassa vietetystä ajasta on kannatettava uudistus. Se edistää tiedonkulkua ja entistä useamman maahanmuuttajan tavoittamisen palvelujen piiriin. Kotoutumispalvelujen ulkopuolelle jäävät edelleen muun muassa työperäiset maahanmuuttajat ja kansainväliset tutkinto-opiskelijat. Kotoutumispalvelujen mahdollistaminen osittain myös näille ryhmille edistäisi heidän integroitumista ja kotoutumista Suomeen.

Kotoutumispalvelujen osalta laissa tulisi huomioida selkeämmin kotoutujien heterogeenisyys, erilaiset koulutus- ja osaamistaustat sekä työelämän tavoitteet. Esityksen kohdassa 2 Nykytila ja sen arviointi on todettu, että maahanmuuttajien työllistymisen esteenä on usein koulutuksen ja työkokemuksen soveltumattomuus suomalaisille työmarkkinoille, verkostojen puute ja syrjintä työmarkkinoilla. Juuri näihin haasteisiin korkeakoulut voisivat vastata jo kotoutumisaikana. Korkeakoulujen palvelut tulisi nittoa tiiviimmäksi osaksi korkeasti koulutettujen kotoutujien osaamisen arviointia, osaamisen kehittämistarpeiden arviointia sekä yksilöllistettyä kotoutumiskoulutusta. Lakiehdotus mahdollistaa tällaisiin palveluihin ohjaamisen, mutta ei takaa niiden saatavuutta. Palvelujen saatavuus on riippuvainen kuntien mahdollisuudesta hankkia palveluja yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa. Korkeakoulujen kotoutumista edistävät palvelut eivät kuitenkaan saisi olla poissulkevia asuinkunnasta riippuen tai perustua määräaikaisiin ja vaihtuviin hankerahoituksella toimiviin projekteihin. Korkeakoulujen asiantuntijuus ja korkeakoulujen järjestämät kotoutumista tukevat palvelut tulevat olla korkeakoulutettujen

kotoutujien käytettävissä yli kuntarajojen, ja siihen tarvitaan vakituiset rakenteet, vastuut ja määrärahat.

Perusmuotoinen tai monialainen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi ja kotoutumissuunnitelma (12-22 §)

Kunnilla on velvoite arvioida kotoutujan osaamista, työllistymis-, opiskelu- ja muita kotoutumisvalmiuksia sekä palveluntarvetta. Korkeasti koulutettujen kotoutujien kohdalla tulisi hyödyntää nykyistä enemmän korkeakoulujen asiantuntemusta. Osaamisen tunnistaminen ja osaamisen kehittämistarpeiden kartoitus tulisi tapahtua siellä, missä siihen on parhaat edellytykset. Korkeakoulujen tarjoamat työllistymistä ja kotoutumista edistävät palvelut ovat usein riippuvaisia hanke- tai muusta ulkopuolisesta rahoituksesta ja niiden saatavuus vaihtelee alueittain ja ajallisesti. Lakiesitys mahdollistaa näihin palveluihin ohjauksen, mutta ei takaa niiden saatavuutta. Laissa tulisi luoda korkeakouluille edellytykset järjestää yli kuntarajojen saatavilla olevia, korkeakouluetuille maahanmuuttajille kohdennettuja osaamisen tunnistamisen ja osaamisen kehittämisen kotoutumispalveluja.

Lakiehdotuksessa kotoutumispalvelujen ulkopuolelle jäävät muun muassa työn tai opintojen takia Suomeen muuttaneet, kesken kotoutumisajan työllistyvät sekä työvoiman ulkopuolella olevat henkilöt, jotka eivät ilmoittaudu työttömäksi työnhakijaksi tai hae toimeentulotukea tai kotihoidontukea. Mahdollisuus kielikoulutukseen ja muihin kotoutumisajan palveluihin sekä suomalaisen yhteiskunnan parempi tuntemus edistäisi kuitenkin myös heidän integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Kotoutumiskoulutus (24-25 §) ja omaehtoisen opiskelun tukeminen (26-30 §)

Mahdollisuus jatkaa omaehtoiset opinnot loppuun kotoutumisajan enimmäiskeston täyttyessä on kannatettavaa, etenkin kun kotoutumisaika kokonaisuudessaan lyhenee.

Yleiset kommentit kunnan kotoutumisohjelmaan (11 §) ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio (23 §)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa tulleiden lasten ja nuorten palvelut (3 luku)

-

Kuntaan ohjaaminen (4 luku)

-

Kunnan, hyvinvointialueen ja valtion tehtävät (5-7 luvut)

Kotoajan tulee tukea tehokkaasti myös korkeasti koulutettujen maahanmuuttaneiden kotoutumista ja integroitumista suomalaiseen työelämään. Korkeakoulujen asiantuntemus osaamisen ja osaamisen kehittämistarpeiden arvioinnissa sekä koulutustarjonnassa tulisi olla yhtäläisesti saatavilla korkeasti koulutetuille kotoutujille asuinkunnasta riippumatta. Lakiesityksessä näiden palvelujen saatavuus jää riippuvaiseksi yksittäisten kuntien hankinnoista tai määräaikaista hanketoiminnoista. Laissa tulisi luoda rakenteet ja vakituinen rahoitus pohja yli kuntarajojen järjestettävälle korkeasti koulutettujen kotoutumispalveluille.

Maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmässä tulee olla riittävä koulutuspuolen edustus.

Valtion korvaukset (8 luku)

Korkeakouluille tulee luoda mahdollisuus järjestää korkeasti koulutetuille kotoutujille ohjausta, osaamisen tunnistamista ja muita kotoutumista edistäviä palveluja ja koulutuksia osana kotoutumispalveluja. Palvelujen saatavuus ei saa olla riippuvaista kunnan mahdollisuuksista hankkia palveluja tai määräaikaista projektirahoituksista. Toiminnan järjestämiseen on osoitettava tarvittavat määrärahat

Tiedonsaanti ja tietojärjestelmä (9 luku)

Valtakunnallisen asiakastietojärjestelmä on kannatettava uudistus. Palvelujen tuottamisen kannalta on keskeistä, että tiedonkulku viranomaisten ja palveluntuottajien välillä on riittävää. 90 §:ssä määritelty palveluntuottajan tiedonsaantioikeus on kattava. 90 §:ssä määriteltyjen tietojen lisäksi palvelun tuottamisen ja palveluun ohjaamisen kannalta on hyödyllistä, jos saatavilla on lisäksi viimeisimmän kielitaitotestituloksen tulos ja suorituspäivämäärä, mikäli se on muu kuin lähtötason testi.

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin

-

Vaikutusten arviointi ja muut perusteluja koskevat huomiot

-

Karjalainen Anne
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy